

Samen leren met bewoners en gemeenten in de ontwikkeling van Buurttuin Buizerdstraat

> jouw rol? graag delen in de chat

12 juni 2025, AMPHI IGB Kenniscafé

Gerda Wink, Academische Werkplaats AMPHI IGB & Wink Works for Health

Radboudumc

Vandaag (16.00-17.00 uur)

Verhaal van Buurttuin Buizerdstraat

Geleerde lessen

Vragen/interactie

Video opening: <https://www.facebook.com/share/r/19EHt8DaW3/>

Radboudumc

Buurttuin Buizerdstraat, het verhaal

Bewoner/Huisarts i.o. – Onderzoek (2022) – Pluktuin Sfeer van Willems –
Gemeente (SD) – St. Wijchen Gezond – GGD - Kartrekkende bewoner -
basisschool – Gemeente (RO) – ZonMw - GSF – MBO groenopleiding

ZonMw project (mei 2024 - juni 2025)

Beoogde resultaten

- 1) een buurttuin met activiteiten, organisatorisch geborgd en fysiek ingericht voor en door bewoners, ook op basis van
 - 2) inzicht in de wensen en mogelijkheden van bewoners die mogelijk een hogere drempel ervaren (behoefte inventarisatie)
 - 3) een roadmap voor gemeenten over het ondersteunen van buurttuin bewonersinitiatieven
-

Radboudumc

Aanleiding Roadmap (1)

Subsidievoorwaarde ZonMw (VWS)

één concreet resultaat dat breder is over te dragen - doel subsidie:

gemeenten stimuleren om breed beschikbare praktijkgerichte kennis over een gezonde leefomgeving beter te benutten en te borgen binnen de ontwikkeling en uitvoering van beleid

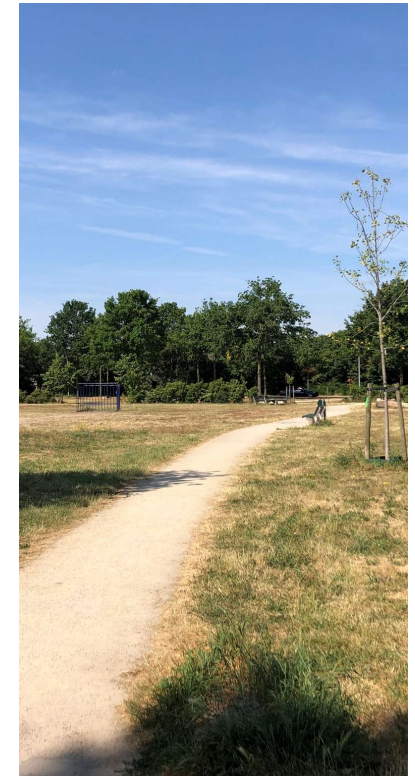
Radboudumc

Aanleiding (2): vragen van gemeenten

- Hoe kan een gemeente buurttuinbewonersinitiatieven ondersteunen (van idee tot beheer)?
- Wat zijn verwachtingen van bewoners en op welke manieren kan je hier als gemeente mee om gaan?
- Op welke wijze kan het beheer van de buurttuin en organisatie van sociale activiteiten structureel geborgd worden?
- Wat vinden bewoners in een sociaaleconomisch meer kwetsbare situatie belangrijk bij de fysieke tuininrichting en sociale activiteiten?

Roadmap, op basis van

- contacten met bewoners en gemeenteambtenaren
Wijchen, Druten, Oss
- beschreven buurttuin ervaringen
Almere, Groningen, Barendrecht
- bestaande kennis
burgerinitiatieven en inwonerparticipatie
- ZonMw projectgroep, leernetwerk ZonMw programma
- feedback gemeenten
Wijchen, Nijmegen, Hengelo, Arnhem, Opheusden

Centrale vraag Roadmap

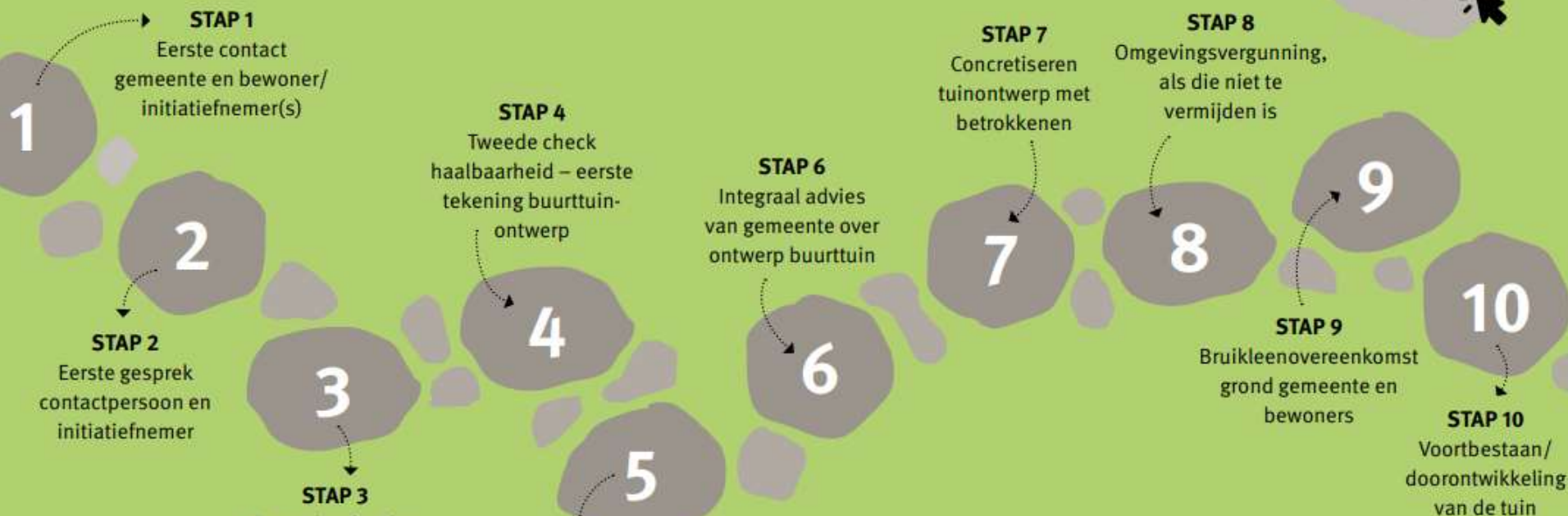
Hoe kunnen gemeenten bewonersinitiatieven ondersteunen?

Wat is de gewenste route voor een initiatief ?

10 STAPPEN voor een soepel verloop van de ontwikkeling van een buurttuin bewonersinitiatief

TIP!
Klik op de STAP die je interesse heeft

Direct naar de checklist voor
gemeentecontactpersoon
met stap 1-10

Vragen van buurttuin initiatiefnemers

STAP 1

- Met wie bij de gemeente kunnen we contact opnemen?

STAP 3

- Waarom krijgen we zulke verschillende reacties vanuit de gemeente?

STAP 6

- Gemeente integraal advies van beleidsadviseurs Gebiedsinrichting, wat is het en waarvoor is het?

STAP 8

- In welke situaties zijn een omgevingsvergunning en/of meldingen nodig?

STAP 2

- Wat vinden jullie van dit idee, wil de gemeente dit? Is het idee haalbaar?
- Wat is een geschikte plek voor een buurttuin?
- Mag deze gemeentegrond gebruikt worden voor een buurttuin?
- Politiek/bestuurlijk draagvlak, waarom en hoe?

STAP 4

- Wat vinden jullie inhoudelijk van dit eerste plan/concept?
- Wat is en waarvoor dient een intern vooronderzoek door de gemeente?
- Is een omgevingsvergunning nodig?
- Hoe zorgen we voor een goed participatieproces voor een omgevingsvergunning?

STAP 7

- Hoe kunnen we meer bewoners betrekken bij de ontwikkeling van de buurttuin?
- Op welke wijze kunnen we bewoners die misschien een hogere drempel ervaren om mee te doen (ouderen, gezinnen met weinig geld) betrekken in de ontwikkeling van de buurttuin?
- Tips voor het concretiseren van het tuinontwerp (praktische lessen, beweegvriendelijke tuin, zonbescherming, biodiversiteit, drinkwater)?
- Hoe kan de tuin bewaterd worden?
- Hoe kunnen de kosten van de buurttuin gedekt worden?
- Hoe kunnen we de samenwerking organiseren?

STAP 9

- 'Bruikleenovereenkomst grond gemeente en bewoners' – wat is hiervoor nodig en wat moet je hierin opnemen?

STAP 10

- Hoe kunnen we bewoners betrokken houden?
- Hoe kunnen we gemeente en andere organisaties betrokken houden bij de buurttuin?

 TIP! → **klik door** naar het antwoord op de vraag die je interesse heeft

Checklist voor contactpersoon van de gemeente

10 STAPPEN VOOR EEN SOEPEL VERLOOP VAN DE ONTWIKKELING VAN EEN GROOT BUURTTUIN BEWONERSINITIATIEF

STAP 1 - Eerste contact gemeente en bewoner/initiatiefnemer(s)

Doel: duidelijk maken waar een initiatiefnemer als eerste terecht kan en zorgen voor één heldere contactpersoon

- ☐ Maak als gemeente/contactpersoon intern en extern duidelijk waar een bewoner als eerste terecht kan.
- ☐ Zorg ervoor dat snel helder is wie de eerste contactpersoon van de initiatiefnemers is, voor zowel de initiatiefnemer als voor collega's van verschillende afdelingen binnen de gemeente.

STAP 2 - Eerste gesprek contactpersoon en initiatiefnemer

Doel: elkaar leren kennen, idee verkennen, verwachtingen verhelderen, vervolg bespreken

Elkaar leren kennen

- ☐ Vertellen over eigen rol (functienaam, wat dat inhoudt) en team binnen de gemeente.
- ☐ Initiatiefnemer uitnodigen om over zichzelf te vertellen.

Idee initiatiefnemer verkennen

- ☐ Initiatiefnemer uitnodigen om over het idee te vertellen.
Zo nodig doorvragen op:
 - ☐ Wat is het idee? Beoogde beplanting?
 - ☐ Van wie is het idee (persoon/bedrijf/maatschappelijk initiatief)
 - ☐ Voor wie?
 - ☐ Met wie? Is er draagvlak in de buurt?

- ☐ Wie is de eigenaar/kartrekker?
- ☐ Waar? Wie is de eigenaar van deze grond? Toestemming?
- ☐ Wat zou je willen en kunnen doen?
- ☐ Wat verwacht je hier zelf/met anderen in te willen en kunnen doen?
- ☐ Wat verwacht je hierbij van de gemeente?
- ☐ Wie betaalt de kosten?
- ☐ Mogelijke bijdrage aan sociaal maatschappelijke doelen van de gemeente, zoals ... (zo nodig navragen bij collega's van gezondheid/welzijn/leefbaarheid etc.).

Verwachtingen verhelderen

- ☐ Een eerste indicatie geven van wat je reëel van de gemeente kunt verwachten.
- ☐ Bespreken dat een succesvol groot buurtinitiatief om actieve kartrekker(s) vraagt.
- ☐ Of gemeentegrond gebruikt mag worden voor een grote buurttuin vraagt veel stappen en daarmee tijd. In Wijchen waren de volgende stappen nodig voor het krijgen van toestemming voor gebruik van gemeentegrond voor een grote buurttuin: eerste inschatting haalbaarheid, gemeente intern vooronderzoek, intentieverklaring (mogelijk is goedkeuring hiervan in een vergadering van het college nodig), gemeente integraal advies, concretiseren tuinontwerp met betrokkenen, omgevingsvergunning incl. vooraanvraag (met reactietermijnen van maximaal 8-14 weken) en bruikleenovereenkomst grond gemeente en bewoners (hiervoor is een rechtspersoon nodig, stichting/vereniging).
- ☐ Informeren dat een gemeente naast de contactpersoon bestaat uit veel verschillende afdelingen en ambtenaren en dat ieder vanuit een eigen beleidsterrein zal reageren op het idee, bijvoorbeeld of er parkeeroverlast wordt verwacht, of het bijdraagt aan ontmoeten/ gezondheid en of wordt voldaan aan regels en wetgeving. Een ja of akkoord van de één, betekent niet dat anderen ook akkoord zullen zijn. Het betrekken van wethouders kan ook raadzaam zijn.

Belangrijkste lessen voor gemeenten

Buurttuinen kunnen veel betekenen voor bewoners en gemeenten

Gemeenten kunnen veel betekenen voor buurttuininitiatieven

Maak voor initiatieven als gemeente duidelijk:

- > hoe initiatieven zich kenbaar kunnen maken
- > wie de vaste contactpersoon is/contactpersonen zijn
- > welke informatie voor besluitvorming nodig is van initiatieven
- > wie zorgt voor afstemming met verschillende betrokken ambtenaren
- > welke stappen een initiatiefnemer kan verwachten

Betekenis van een groene plek in de wijk

Ontmoetingsplek voor iedereen,
vertrouwdheid opbouwen

Hittestress verminderen

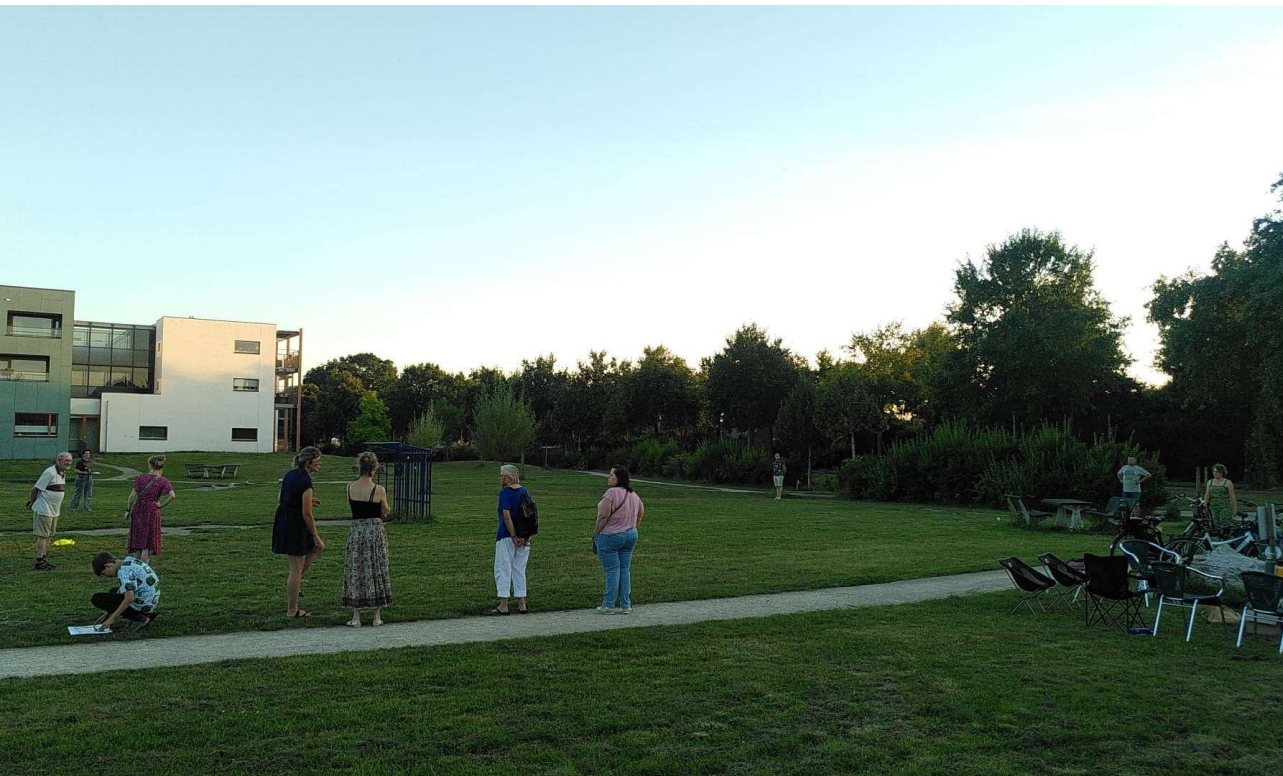
Onderhoudstaken overnemen

Ruimschoots bewezen:
Natuur en buitenspelen zijn gezond

Procesevaluatie Gezonde Buurten
VU Amsterdam -->

Buurttuin ontwikkeling met bewoners

Hoe 'iedereen' betrekken?

Via vertrouwde personen

- Gezinspanel Wijchen
- Wijkvereniging wijkontbijt
- Welzijn coördinator
- Wijkvereniging activiteit
- Jongerenwerk

In gesprek met

- > ouders die minder te besteden hebben
- > zelfstandig wonende ouderen
- > bewoners Hof van de Elst
- > vrouwen met een migratieachtergrond
- > jongeren

Vragen naar ideeën m.b.t.:

fysieke inrichting, sociale activiteiten en meerwaarde voor gezondheid/welzijn

Wil je de stem van mensen die minder te besteden hebben meenemen in je onderzoek, beleid, project/initiatief?

In 2024 bijvoorbeeld over: Folder Opgroeien in Wijchen (0-4 jaar), Buurttuin, Vaccinatie keuzehulp app, Radboudumc preventie beleid, Gezondheidsscarroussel

Gezinspanel Wijchen

12 ouders, 1 ouder/co-onderzoeker, coördinator (AMPHI IGB)

contact: gerda.wink@radboudumc.nl / 06 4046 2056

Radboudumc

Behoefte inventarisatie

11 ouders die minder te besteden hebben

5 ouderen die wonen in de Meander

5 zelfstandig wonende ouderen

Nieuwe naam
voor de tuin:
Bietje bij
Bietje?

4 bewoners met migratie achtergrond

3 jongeren en 1 jongeren werker

Voetbaltoernooi
organiseren

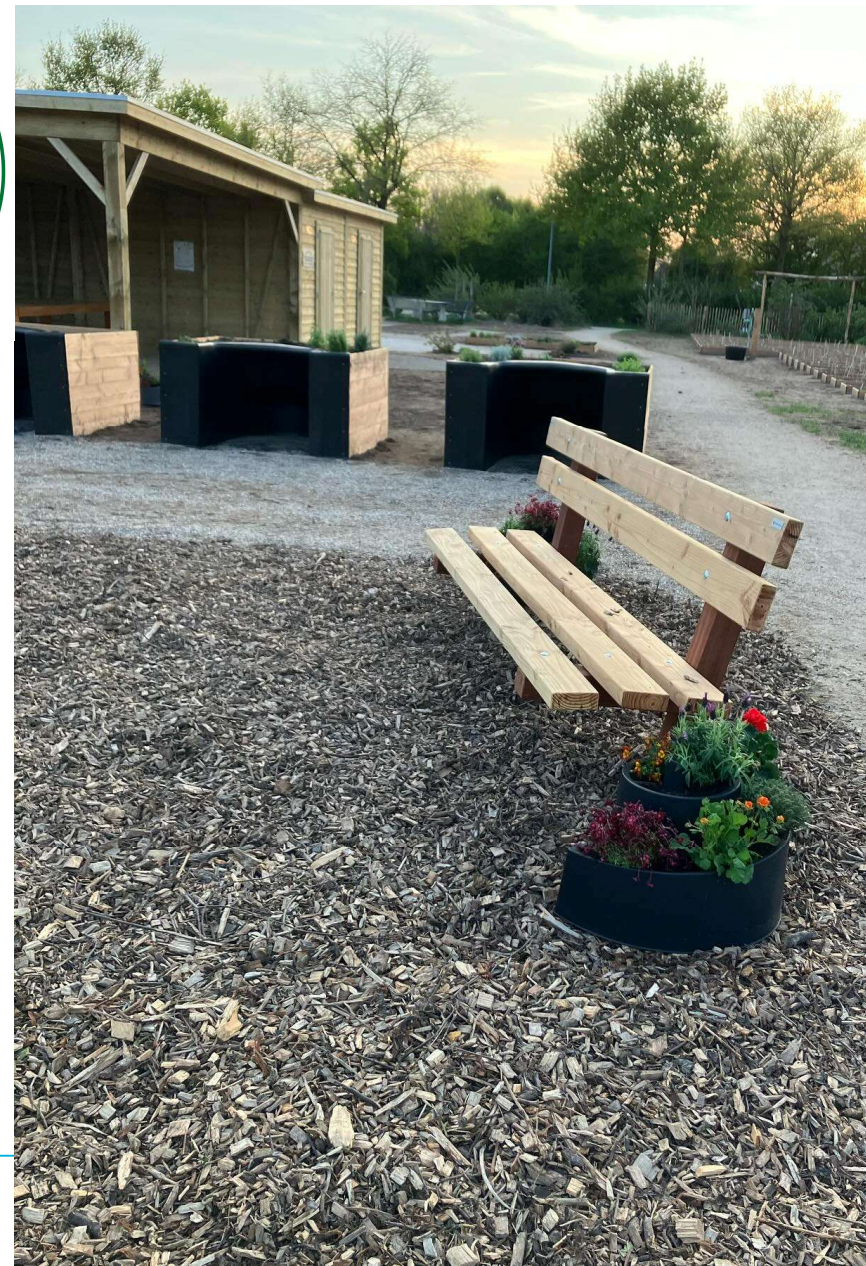
geen verplichte
momenten, naar buiten
met ouderen die
dementeren, deelname:
tuinontwerpbijeenkomst,
eigen tuintjes, opening

Toilet,
persoonlijk
uitnodigen
voor opening

Kruidentuin,
plek om te
zitten en
praten, fontein

Betekenis Buurttuin Buizerdstraat

*‘Ik kan bezoek nu hier naar toe meenemen
en met mijn bordje eten onder de overkapping gaan
zitten, in plaats van alleen thuis’*

*‘De schoollokalen met bomen voor de ramen zijn het
meest geliefd, dat scheelt een paar graden’*

*‘Eén van de bewoners van de Hof van de Elst rijdt
hier rond en vraagt kinderen dan om sommige
tuintjes water te geven’*

Gemeenten kunnen veel betekenen voor buurttuin initiatiefnemers

- Kennis over locatie, aanvragen van subsidies, proces en procedures
- Netwerk/contacten
- Grondgebruik en praktische middelen (handwaterpomp uit de gemeente-opslag)
- Aanlegwerkzaamheden, beheerwerkzaamheden (leggen vuilnisbakken, onderhoud grote bomen)
- Subsidie, of niet vragen van procedurekosten en grondhuur

Duidelijkheid hoe kenbaar maken

In Druten/Wijchen melding via buitenbeter.nl

Contact en openingstijden

[Home](#) > [Inwoners](#) > [Openbare ruimte](#) > [Groen en natuur](#) > Meehelpen aan groenonderhoud

[Lees voor](#) [Woordenboek](#) [Simpel tekst](#)

Meehelpen met groenonderhoud

Wilt u ons meehelpen met het groenonderhoud? Of wilt u met uw burensamen een groeninitiatief in uw straat starten? Dat vinden wij heel fijn!

Aanmelden meehelpen groenonderhoud

U kunt zich hiervoor aanmelden [via het meldingsformulier](#). Op de kaart kiest u rechtsboven bij 'Nieuwe melding' voor de categorie 'Burgerparticipatie' en subcategorie 'Meehelpen groenonderhoud'. Na uw aanmelding neemt een medewerker contact met u op. Samen bekijkt u de mogelijkheden en maakt u afspraken over de manier waarop u gaat helpen met het groenonderhoud. Deze afspraken zetten we voor u op papier. De medewerker van de gemeente en u ondertekenen de afspraken. U gaat daarna aan de slag en neemt bij vragen of problemen contact op met uw contactpersoon. De grond blijft eigendom van de gemeente. Het plantsoen blijft openbaar groen.

Start een groeninitiatief

Heeft u ideeën voor meer groen in de straat of ideeën voor het groen dat er al is? U kunt dan een groeninitiatief starten. Een paar voorbeelden:

Start een groeninitiatief in uw buurt

Heeft u ideeën voor meer groen in de straat of ideeën voor het groen dat er al is? U kunt dan een groeninitiatief starten. Een paar voorbeelden:

- Een strook gras inplanten met struiken, planten, bloembollen of een boom.
- Tegels eruit, groen erin. Een pleintje groener maken.
- Inplanten van boomspiegels.
- Start een buurtmoestuin.

Besprek uw ideeën ook met de bewoners van uw straat of buurt. Dan kunnen jullie van alle ideeën samen een mooi plan maken.

Hoe werkt het?

1. Geef uw initiatief door via [www.wijchen.nl/melding-doen](#). Kies op deze pagina voor 'Melding openbare ruimte en overlast'. Op de kaart kiest u rechtsboven bij 'Nieuwe melding' voor de categorie 'Burgerparticipatie' en subcategorie 'Groeninitiatief in mijn buurt'.
2. Een medewerker van de gemeente Wijchen neemt contact met u op.
3. Samen bekijkt u de locatie en bespreekt u de mogelijkheden. Bijvoorbeeld de keuze voor het groen en de werkzaamheden die horen bij het aanplanten en onderhoud.
4. Als het plan akkoord is gaat u zelf met uw burensamen aan de slag of u hoort wanneer de gemeente Wijchen aan de slag gaat.
5. Daarna bent u zelf, of samen met uw burensamen, verantwoordelijk voor het onderhoud. U zorgt ervoor dat het geadopteerde stukje groen er netjes bij ligt.
6. Bij vragen of problemen kunt u contact opnemen met uw contactpersoon.

Nieuwe Melding

Foto's

 [Upload een foto](#)

Categorie *

Burgerparticipatie

Subcategorie *

Meehelpen groenonderhoud

Omschrijving

Voeg een korte omschrijving van de melding toe, voeg aub geen persoonlijke details toe zoals een naam, telefoonnummer of e-mailadres...

Locatie *

 Waar heeft u dit gezien?

[Annuleer](#)

[Meld](#)

Vragen

- Melding via buitenbeter.nl
Welke medewerker van de gemeente neemt vervolgens contact op?
- Iemand neemt contact op met de gemeente via algemeen, *gezondheid*, groen, wijkmanager, *wethouder*, ...
Hoe gaat de route dan?

Radboudumc

Klein of groot initiatief

Klein: onderhouden van een boomspiegel, perkje, groenstrook bij de woning, bijv. meer kleurrijke planten in plaats van struiken of gazon

Groot: omgeving verandert, invloed op omwonenden, groot bouwwerk, bijvoorbeeld Buurttuin Buizerdstraat

Groot initiatief kan aan veel beleidsterreinen raken

leefbaarheid, bewoner initiatieven,
gezondheid/welzijn,
groen/natuur/milieu,
klimaatadaptatie, subsidies,
planoloog/jurist, archeologie, water,
verkeer/mobiliteit,
civiel/bodem/grondzaken,
onderwijshuisvesting, ...

Duidelijkheid m.b.t. haalbaarheid:

**Welke informatie heb je als
gemeente nodig van initiatieven
voor besluitvorming?**

Radboudumc

[Home](#) / [Diensten](#) / [Groen inrichten](#) / Buurtmoestuin aanleggen

Buurtmoestuin aanleggen

U wilt een buurtmoestuin aanleggen. Mail uw wijkregisseur.

WIJKREGISSEURS

Wat u moet weten

U bespreekt uw plan met de wijkregisseur. De wijkregisseur beoordeelt of de door u voorgestelde locatie geschikt is. Dit hangt onder andere af van:

- Of de moestuin past in het omgevingsplan
- Of er kabels en leidingen in de grond liggen

De gemeente legt de afspraken over het toegestane gebruik van de grond samen met u vast. Na goedkeuring van uw plan bent u verantwoordelijk voor het onderhoud van de buurt(moes)tuin.

Plan voor uw moestuin

In uw plan neemt u de volgende gegevens op:

- Naam en adres van de aanvrager en van tenminste één of meer mede-initiatiefnemers
- De locatie
- Toestemming van de eigenaar van de locatie
- Ontwerp met plattegrond van de toekomstige buurtmoestuin inclusief weergave van de beplanting
- Omschrijving beheer- en onderhoud: wat moet er gebeuren en wie doet wat?
- Financiering: wie betaalt de kosten?
- Hoe u draagvlak wilt krijgen en behouden in de buurt

[Buurtmoestuin aanleggen - Gemeente Nijmegen](#)

Duidelijkheid: contactpersoon/personen

Vragen:

- Wie contactpersoon (personen) bij klein initiatief?
 - Wie bij groot initiatief? RO? SD? RO en SD?
 - Wie intern betrekken/informereren? Hoe/door wie?
 - Wie contactpersoon bij start, ontwikkeling, relatiebeheer, grondovereenkomst, onderhoud?
-

Radboudumc

Informeren initiatiefnemers?

Roadmap voor gemeenten

IN 10 STAPPEN
initiatieven van bewoners
voor een buurttuin
ondersteunen

InclusiefTIPS
voor buurttuin
initiatiefnemers

Borging van ondersteuning in beleid?

- Klein initiatief > rol Adviseur Burgerparticipatie OR, checkt of dit kan bij collega's > bruikleenovereenkomst
 - Groot initiatief > rol Adviseur Burgerparticipatie OR, betreft meer mensen binnen de gemeente. OR en SD ontwikkelen een vragenlijst voor initiatieven met procesbeschrijving (bouwwerk? ja/nee dan ...)
 - Regelgeving niet versoepelen, maar sneller duidelijk maken
-

Radboudumc

Advies van de kartrekker

‘Het belangrijkste in dit proces is communicatie: stem met elkaar vooraf het te doorlopen proces af, een realistisch tijdspad, maak het inzichtelijk en wees transparant over de rol van de gemeente en wat de initiatiefnemer wel en niet kan verwachten aan ondersteuning. Daarmee voorkom je meer dan de helft van frustraties of teleurstellingen die gaande weg het proces zullen voorkomen. Dit is de manier om initiatiefnemers niet halverwege af te laten haken.’

Radboudumc

Roadmap binnenkort beschikbaar:

www.academischewerkplaatsamphi.nl/

AMPHI is een samenwerkingsverband tussen meerdere GGD'en, gemeenten en het Radboudumc, afdeling Eerstelijns geneeskunde

Over AMPHI

AMPHI is een samenwerkingsverband tussen meerdere GGD'en, gemeenten en het Radboudumc, afdeling Eerstelijns geneeskunde. We doen praktijk- en beleidgericht onderzoek op het gebied van infectieziektebestrijding en integraal gezondheidsbeleid.

[lees meer](#)

Infectieziektebestrijding

Infectieziektebestrijding gaat over het voorkomen, signaleren en bestrijden van infectieziekten die vanwege hun verspreidingskans een risico vormen voor de volksgezondheid. Het gaat om een grote variëteit aan ziekterisico's.

[lees meer](#)

Integraal gezondheidsbeleid

Gezondheid wordt beïnvloed door veel verschillende factoren. Om de gezondheid van de bevolking in wijken en gemeenten te bevorderen, wordt gewerkt aan gezondheidsbeleid dat uitgaat van een integrale benadering.

[lees meer](#)

Onderzoeksthema's

Kansrijk opgroeien

Vitaal ouder worden

Gezonde leefomgeving

Inwonerparticipatie en burgerwetenschap

Lerend monitoren

Preventie in de zorg

Vragen?

Radboudumc

Als tijd over

Radboudumc

Doorontwikkeling Buurttuin Buizerdstraat

- Kartrekkersrol: Gala subsidie (2025)
- Bewonersgroep, St. Wijchen Gezond, klankbordgroep
- Financieel:
sponsoring →
jaar bijdrage bewoners (15/tuintje)
teamdagen voor organisaties
(GSF: groot succes!)

Video winnaar buitenspeel award Samenwerkingspartner BSO Struin

<https://youtu.be/b-4xEgowUQE?si=shs8lj-vhqEC2pi9&t=36>

Radboudumc

Samenwerking fysiek-sociaal

Mogelijk ook relevant bij andere opgaven en landelijke ontwikkelingen: Klimaatverandering, hittestress, koelte-ongelijkheid, IZA (Integraal Zorgakkoord), GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord), Woonzorgvisie, Omgevingswet, etc. (Gemeente Neder-Betuwe)

Radboudumc

Bruikleenovereenkomst grond

Wat is daarvoor nodig (klein/groot initiatief?)

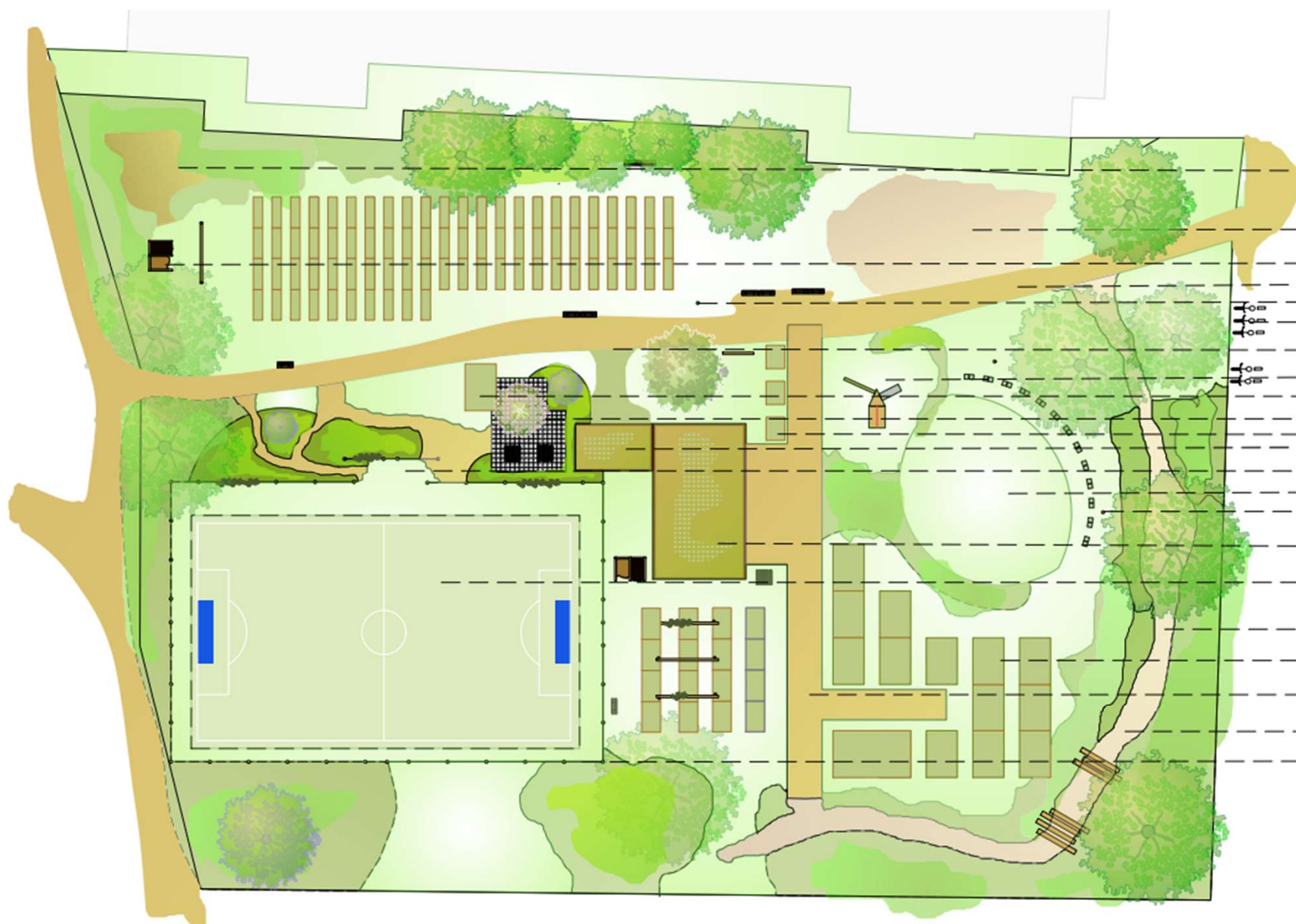
- akkoord vanuit gemeentelijke afdeling gebiedsinrichting
- ondertekende intentieverklaring (draagvlak)
- kosten voor het plan gedekt (evt. subsidie verleend)
- bewoners georganiseerd als rechtspersoon
- publicatie van de bruikleenovereenkomst
- capaciteit grondzaken

Radboudumc

Proces versnellen door samen tekenen?

- Voedselbos
- Bestaand speeltocastel
- Compost hoop
- Bestaand pad
- Waterpomp
- Fietsenstalling
- Pad van graastegels naar berging
- Speeltuin voor 0 tot 4 jaar
- Kruidentuin
- Terras in het groen (bijen en vlindertuin)
- MVA
- Berging met sodum dak
- Voetbal skuis
- Buiten klas
- Robinia paal voor verlichting
- Overkapping met sodum dak
- Voetbalveld
- Bark(enippers)
- Buurttuintjes
- pad vast naar buurttuintjes
- Struipad
- Ballenvanger van Robinia palen met hekwerk

Gezinspanel Wijchen

zeven bijeenkomsten in 2024

12 ouders adviseerden:
gemeente Wijchen,
elkaar, Radboudumc,
GGD Gelderland-Zuid,
AMPHI,
buurttuin initiatiefnemers

Gezinnen aan zet

Radboudumc